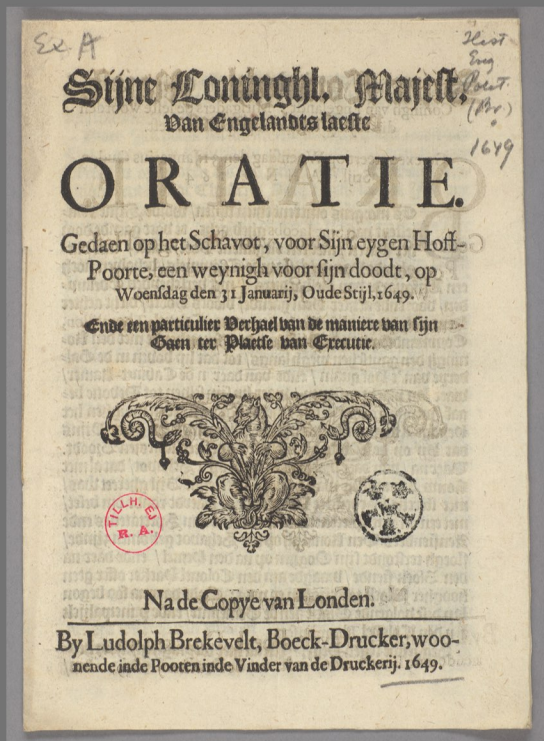

Karl

Sijne Coninghl. Majest. van Engelandts laeste oratie. ...

Tryck // / I25 B1 I c Br. 1649

Tillkomstår 1649
Digitaliserad år 2019

Ex A

list
Eng
Polst.
(Pr.)

Sijne Coninghl. Majest.
Van Engelandes laeste

1649

ORATIE.

Gedaen op het Schavot, voor Sijn eygen Hoff-
Poorte, een weynigh voor sijn doot, op
Woensdag den 31 Januarij, Oude Stijl, 1649.

**Ende een particulier Verhael van de maniere van sijn
Gaen ter Plaetse van Executie.**

Na de Cotype van Londen.

By Ludolph Brekevelt, Boeck-Drucker, woonende inde Pooten inde Vinder van de Druckerij. 1649.

Kort verhael van de dootd van *Charles Stuard*,
 Coningh van Engelandt : Mitsgaders de leste woorden
 die Hy op 't Schavot gesproken heeft.

Ge-executeert op Woensdag den 31 Januarius Ouden
 Stijl. A N N O 1 6 4 9.

DEs morgens omtrent thien uren/ worde *Sijne Ma-*
jesteyt van Sint Jacobs ghebracht; te voet gaende door
 het Parck / met een Regimene Voet-volck / met vlie-
 ghende Paendels/ slaende Trommels/ behalven noch
 een Lijfguarde van Helbardiers / met verscheyden Edelluy-
 den/ voor ende achter Hem gaende/ bloots Hoofd / dicht achter
 Hem volghden Doctor Juxon, ende Colonel Thomlinson,
 Commandeur van de Lijf-guarde / spreekende met den Ko-
 ningh den gantschen wegh langs/ tot dat hy boben in de Gal-
 derie van 't Hof quam / ende van daer in de Cabinet-Kamer/
 waer hy placht te slapen / waer hy sijn selven tot Devotie be-
 gaf/ weygherende 't Eten (hebbende dien selven morghen het
 Heylige Avontmael ontfanghen) alleensijck een glas Wijn
 dat hy op de Middagh dronck / met een kortsen Broodt.
 Daer na / van daer brachten hy Hem op 't Schavot/ dat al met
 Konw behanghen was / daer Block ende Vyl ghereet was/
 met stercke Gardens te Voedt ende te Paerdt rondt om beset/
 met een on uyt spreekelijcke meenichte van Spectateurs ende
 Aensieners. Den Koningh op het Schavot gekomen zijnde/
 floegh terstondt sijn Ooghen op na den Hemel / ende daer na
 den Block siende / vraagde aen den Colonel Hacker offer geen
 hoogher Block te krijghen en was: Ende daer na soo begon
 hy dese volgende Oratie aen de Gemeente/ ende principelijck
 aen den Colonel Thomlinson.

Seggende tegen Hem: Ick sal hier weynigh ghehoor heb-
 ben/

ben/ daeromme adresseere ick dese mijne woorden aen U. Ick soude wel stille swijgen/ maer dan soudender bele zijn die dencken souden/ dat ick hier aan schuldigh waere:

Maer Ick houde het als mijn schuldigh plicht / eerst aan Godt/ ende mijn Vaderlandt/ om mijn selven klarelijck aende Werelt te openbaren als een eerlijck Man / een Goede Koningh / ende goetd Chyften : Door 't eerste soo sal Ick met Mijn onschuldighedyt beginnen / hoewel dat het niet grootelijck van noode is/ door dien dat het de Werelt genoeg bekend is (waer op Ick Godt tot getuyghe roepe/ aende welke Ick reeckenschap moet geven) dat Ick desen Oorlogh tegen Mijn Parlement niet begonnen en hebbe / dat Ick mijn leven niet getracht en hebbe haer eenige Privilegien af te nemen / sy hebben tegen mijn eerst begonnen / van wegghen de Militie/ niet te min/ dat sy selfs bekenden/ dat Mijn de Militie toe quam/ niet te min/ soo hebben sy het soecken in haere handen te kryghen; Soo vermandt maer mijne Commissien / ende de haere exami-neert / sullen aenden datum konnen sien / wie desen Oorlogh eerst begonnen heeft; Ick hoope Godt sal't openbaren / Ick vergeef het haer: Het soude my leet zijn/ haer sulckx op te leggen/ Ick hoope dat sy daer aen niet schuldigh zijn: Want Ick gheloobe vast / dat Quaden haedt aen beyde zyden den oor-saeck is/ van dese Bloeststortinghe; Ick bebinde Mijn Conscientie daer by van / Ick hoope ende wensche dat sy daer supber van mogen zijn; Niet te min/ daer behoede mijn God voor/ dat ick so swacken Chyften soude zijn / als niet te seggen dat Godts Ordeel over My gerechtigh is:

Want Godt doet meenighmael een gerecht Ordeel / door een ongherechtigte Sententie/ Ick wil daer by seggen/ dat een ongherechtigte Sententie dien Ick eens heb laten voortgaen/ aenden Vicerop van Irlandt; Is nu niet een ongherechtigte Sententie Mijn eygen straf / soo verre hebbe ick geprocedeert/ van wegen onschuldighedyt.

Nu

Nu om D te thoonen dat ick een goedt Christen ben: Ick
 hoope daer slaet een goedt man / meenende den Predicant die
 daer van getuygenisse sal geben / dat ick't alle Menschen ver-
 geben hebbe/ende particulierlijck den genen die de principaelste
 oorlaecke van mijn Doodt zijn / wie die zijn weet Godt / Ick
 en begeere het niet te weten: Godt wil het haer vergheben.
 Dit en ist noch niet al/mijn charitaet gaet verder / Ick wensche
 dat Sy tot bekentenisse mogen komen/want secker sy hebben
 een groote sonde begaen in haer particulier. Ick bidde Godt
 als S. Stephanus dede/dat haer dit niet toe-gereckent en worde/
 ende dat sy een rechten cours moghen nemen / leydende tot een
 goede Vrede voor mijn arme Rijck ende Gemeente / want ick
 ben schuldig ende ghehouden om voor de Ruste ende Vrede
 mijns Rijcks te bidden: Mijn Heeren / dit wensche ick met
 hert ende ziele / ende ick verhoope dat hier eenighe zijn die dese
 mijne woorden verder openbaer sullen maecten / Ten eynde
 de Vrede des Rijcks ghevoordert magh worden. Nu mijn
 Heeren / moet Ick u laten sien waer in Ghy ynt den weg zyt/
 ende ghedooft hebt/ende wil D een goeden wech wijzen: Want
 de maniere van u proceduyre / nae dat Ick opt hebbe konnen
 mercken / is gheweest in de nature om een Conqueste te doen:
 seckerlijck dit is een quaden wech/want een Conqueste/mijn
 Heeren/m mijn opinie en is niet gherechtigh/of het moeste ynt
 een gherechtingen oorlaak spruyten. Want simpelck een Cou-
 queste is een Roeverye: als gheseyt worde tegen Alexander de
 Grootte/ door een Roever / leggende: Ghy zyt een groot Roever/
 ende ick een klepne. Mijn Heeren / ick weet den wegh daer
 ghy in zyt is een verkeerden wech. Nu om u den rechten
 wegh te wysen / ghelooft my by / ghy en sult noyt wel doen/
 noch Godt en sal u niet zegenen / tot dat ghy Godt het Synne
 geeft/ ende den Koning het Synne/dat is te weten/mijne Nae-
 komelingen / ende mijne Gemeente het haere:

Ick ben soo wel voor haer ghesint als eenighe van u allen:

Ghy

Ghy moet Godt 't sijne geven: Te wecten sijne Kerck te reguleeren volghens sijn Woordt / het welcke nu in disordze is: Om u particulierlijck tegenwoordigh den wech te wysen / de gelegentheit en isser niet; Alleenlijck dit recommandere Ick V dat ghy een publicquen Sinode roept / waer in een veghe-lijck / de saecke niet bysichendt mach debatteren.

Dan keerende om / seyde tegen een / die den Bijl aen raecte / en beschadicht het niet / dat het My niet en beschadicht / als aengaende den Koningh: de Wetten van 't Landt sullen V genoegh daer van onderrichten / om dat het Mijn eygen particulier aengaet / daer om acht Ick het genoegh gelyt.

Als van wegen Mijn Onderlaten / voorwaer Ik begeere haare Wydout ende Liberteyt / soo wel als nemandt / ende en hebbe Mijn leven anders niet getracht: Ick segge V dat hare Wyshedt ende Liberteyt / in een goetd Gouvernemenent bestaet: Ende Wetten / waer sy leven ende goet mede verseeckert mogen hebben.

Het en is niet / een part in het Gouvernemenent te hebben / daer en kompt haer niet toe: Een Onderlaet ende een Koningh / zyn geheel verscheyden dinger / tot dat ghy dat doet te wecten / dat ghy het Volck in soodanige Liberteyt brenghet / als ick segghe / en sullen sy hem selven niet kunnen Wy kennen.

Het is om dese oorsaecke dat Ick hier gekomen ben: Hadt Ick willen toestaen de veranderinge van de Wetten / volghens de Arbitrare macht ende wil van een Zeger: ick en behoefde hier niet gekomen te hebben / daer om segge ick V (Ick bidde Godt dat het V niet opgeleydt en werde) dat Ick als een Martelaer voor 't Volck sterbe.

Ick en sal V niet veel langer ophouden; want Ick moet V al lenelyck dit segghen) dat Ick gerne een langher tijt hadde begeert / om dat Ick / het geene dat ick gelyproocken hebbe / wat beter in order mochte ghestelt hebben dan het nu is; ick ver-
hooye ghy sult my verexcuseert houden.

Ick

Ick hebbe mijn Conscientie klaerlijck gheopenbaert / ende bidde Godt dat Ghy-lieden een rechten wegh meught ingaen / die tot het wel-baren van 't Rijck mach strecken / ende uwe Saligheyt vorderlijck zp.

Doctor Iuxon Predicant.

Ghelieft u Majesteit / hoe wel dat uwe Majesteits affectie ende inclinatie / van wegen Religie / de Werrelt ghenoech bekend is / niet te min so werdt verwacht dat u Majesteit daer in wat gelieft te seggen tot meerder satisfactie.

Koningh.

Ick bedancke u seer, mijn Heer, dat ghy My dat indachtig maeckt. Als van weghen mijn Conscientie in Religie, Ick gheloove dat het de Werrelt genoeg bekend is; Ende daerom verclare ick voor u alle, Dat Ick een Christen sterf, volgens de Ghereformeerde Kercke van Engelandt, Als desen eerlijcken Man, meenende den Predicant, getuygen kan. Ende sich omkerende, seyde tegens de Officiers: Excuseert my dat Ick U soo langh op-houde: Ick hebbe een gerechtige saeck, ende Ick hebbe eenen barmhertigen Godt.

Doen sprack Hy teghen den Colonel Hacker / ende seyde: Siet toe datse My niet veel pijn aen en doen.

Ende den Coning sprack den Beul aen / ende seyde: Ick sal een kort Gebedt doen, ende als Ick mijn handen uytsteekdan meugt ghy den slagh geven. Ende den Koningh seyde tegen den Predicant, geeft my mijn slaep-muts, ende het selve aengedaen hebbende, seyde hy tegen den Scherp-Rechter, hangt u mijn Hair in de weegh? Den Scherp-Rechter daer op gheantwoordt hebbende, Ia: Doen stack den Koningh alle sijn Hair onder sijn Muts: Ende seyde tegen den Predicant: Ick hebbe een gerechtige saeck voor, ende een Barmhertige Godt aen Mijn zy.

Doctor

Doctor Iuxon Predicant.

Sende daer is maer een Choonneel meer; dit Choonneel is vol swarighejdt ende moeyte / het is kort: maer ghedencke dat het u Majestejt / een groot stuck weeghs brengen sal / in een korten tijdt / want van de Aerde sult Ghy getransporteert worden ten Hemel / ende daer sal U Majestejt een groote vreucht ende ruste vinden.

Koningh.

Ick gae van een gecorrompeerde / naer een ongecorrompeerde Kroon / waer geen swarighejdt in kan zijn.

Doctor Iuxon.

Doen vraegde den Coningh noch eens den Scherp-Rechter is Mijn Hair wel upt de weegh ghedaen: Doen nam den Coningh sijn Mantel af / ende de ordre van St. Joris die hy om den Hals hadde / ende gaf het Doctor Iuxon, segghende: Onthout wat ick u geleyt hebbe.

Doen trock den Coningh sijn Wambas upt / ende in sijn Hemt rock zijnde / dede sijn Mantel wederom aen / ende den Block besijnde / vraegde den Scherp-Rechter of het vast stont?

Den Scherp-Rechter antwoorde: Het is vast ghenadighe Coningh.

Den Coningh.

Het mocht wel wat hooger geweest zijn.

Scherp-Rechter.

Het en kan tegenwoordigh niet hooger zijn.

Koningh.

Als ick mijn Handen upsteeck / geef dan den Slagh.

Daer

Daer waer hebbende twee ofte drie woorden ghesproocken/
al staende / in sich selven met de Handen ende Ooghen na den
Hemel houdende : Haestelijck neder buckte / ende leyde sijn
Hooft op den Block : Ende Sijn Hant selfs onder de Muts
steekende / Seyde den Koningh : Wacht tot dat ick u waer-
schouwe.

Scherp-Rechter.

ICK sal.

Ende naer een weynigh tijds / So stack den Koningh sijn
Handen upt : Ende den Scherp-Rechter met eenen Slagh
schemde het Hooft van het Lichaem.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words like 'Den Koningh' and 'Scherp-Rechter' are faintly visible.]